

На правах рукопису

ДУДКА ВІКТОР ВАСИЛЬОВИЧ

**ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ УМІНЬ
ЗАСТОСОВУВАТИ КОМП'ЮТЕРНІ РЕДАКТОРИ
В МАЙБУТНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

13.00.04 - професійна педагогіка

**Автореферат
дисертації на здобуття
наукового ступеня кандидата педагогічних наук**

Київ - 1996

Дисертацією є рукопис

Аб. 35.822

Робота виконана в Інституті педагогіки АПН України

Науковий керівник - доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член АПН України
Гончаренко Семен Устимович

Ріцційні опоненти - доктор технічних наук, професор
Биков Валерій Юхимович
- кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
Левшин Микола Миколайович

Відповідна організація - Прикарпатський університет
ім. В. Стефаніка (м. Івано-Франківськ)

Захист дисертації відбудеться 13 листопада 1996 року о
14.00 на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 01.61.01 в
Інституті педагогіки і психології професійної освіти АПН Ук-
раїни (254060, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9, зал засідань,
5-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту
педагогіки і психології професійної освіти АПН України
(254060, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9).

Автореферат розіслано 12 жовтня 1996 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Г. М. Цибульська

ЛНБ України ім. В. Стефаніка

00760088 (Т)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність та ступінь дослідженості проблеми. Освіта повинна відповідати певному соціальному замовленню, тобто попиту на спеціалістів в тій чи іншій галузі знань. Більшість спеціалістів у своїй професійній діяльності використовують комп'ютер, користуються програмним забезпеченням. Від рівня і якості підготовки молодого покоління до використання комп'ютерів і сучасних інформаційних технологій в майбутній професійній діяльності істотно залежить соціально-економічний розвиток країни.

На даному етапі розвитку суспільства з його бурхливими інформаційними потоками гостро стоїть питання визначення напрямів удосконалення комп'ютерної грамотності, в основі якого лежить перегляд змісту та пошук нових форм і методів організації навчального процесу.

Психолого-педагогічні аспекти навчання із застосуванням комп'ютерів розглядаються в працях Т.Гергея, В.В.Давидова, В.Я.Ляудис, Ю.І.Машбиця, В.В.Рубцова та ін.

Проблему організації роботи із застосуванням комп'ютерів допомагають розв'язати педагогічні дослідження: умов здійснення навчальної діяльності (Ю.К.Бабанський, В.В.Кравський, І.Я.Лернер та ін.), спільної діяльності вчителя та учнів у навчанні (А.М.Алексюк, Л.В.Занков, І.Д.Зверев), підвищення ефективності навчального процесу шляхом поєднання та взаємозв'язку методів навчання (, Ю.К.Бабанський, Ш.Є.Малазонія), принципів, закономірностей і методів гуманістичного виховання та освіти (А.Маслоу, К.Роджерс й ін.). При аналізі педагогічного процесу ми спиралась на результати досліджень В.Ю.Бикова, С.У.Гончаренко, І.А.Зязьова,

Ю.І.Мальованого, О.Г.Мороз, Н.Г.Ничкало, В.Ф.Паламарчук, О.Я.Савченко М.Г. Стальмаховича, М.Д.Ярмаченко та інших.

Одним з важливих напрямів удосконалення інформаційної освіти є підвищення практичної значущості результатів навчання. Розробці питань прикладної спрямованості інформатики приділена увага в працях А.М.Довгялло, М.І.Жалдака, В.М.Монахова, Н.В.Морзе, І.П.Підласого і ін.

Широке впровадження текстових, графічних та музичних редакторів на комп'ютерах типу IBM у процес підготовки спеціалістів дає можливість значно посилити зв'язок змісту навчання з повсякденним життям, надати результатам навчання практичного значення, їх застосування до розв'язання життєвих проблем і вирішення практичних завдань, що є одним з аспектів гуманітаризації освіти. Опис роботи з редакторами викладено в працях В.М.Брябріна, М.І.Жалдака, С.Е.Лукьянова, А.Я.Савельєва, Б.А.Сазонова, В.Е.Фігурнова і ін.

З метою подальшого вдосконалення змісту освіти Міністерство освіти України запровадило нові навчальні плани для загальноосвітніх середніх навчальних закладів. Програма курсу "Основи інформатики та обчислювальної техніки" передбачає формування теоретичної бази знань у галузі інформатики і обчислювальної техніки; певних навичок роботи з персональним комп'ютером (ПК), що надає результатам навчання чітко вираженого практичного значення застосування набутих знань, умінь і навичок з розв'язання завдань, що виникають у повсякденній практиці. До практичних навичок відносяться і навички роботи з комп'ютерним прикладним програмним забезпеченням загального та цільового призначення, що включає редактори текстів, графічні і музичні редактори. При цьому залежно від обраної методики вивчення курсу,

наявної комп'ютерної техніки учитель самостійно може дібрати відповідне комп'ютерне програмне забезпечення, надаючи перевагу тим чи іншим з них або ж певним чином поєднуючи їх. На жаль, лише поодинокі школи працюють за цією програмою.

Аналіз інформаційної освіти багатьох розвинених країн показав, що користувачі комп'ютерів до 70 відсотків машинного часу витрачають на роботу, пов'язану з обробкою текстової та графічної інформації. Аналіз значної кількості комп'ютерних програм-редакторів показав недостатню кількість і низьку якість україномовних програмних засобів, особливо це відчувається в сфері освіти. Враховуючи зарубіжний досвід успішного використання комп'ютерних редакторів в освіті, виникле питання про доцільність включення відомостей про текстові, графічні та музичні редактори до навчальних програм та необхідність розробки методик їх вивчення. Це дозволить значно підвищити практичну значимість результатів навчання, посилити міжпредметні зв'язки. Серед відносно великої кількості існуючих вітчизняних та зарубіжних програм-редакторів, враховуючи їх доступність, легкість в освоєнні, невеликий об'єм та можливість виконання на комп'ютерах з мінімальною конфігурацією, ми відібрали такі редактори: текстові - "Лексикон" та "Word and Deed", графічний - "IMAGE-72", музичний - "MELODY".

Головні причини недостатнього використання комп'ютерних редакторів, або взагалі не включення їх до процесу навчання, полягають в такому: а) несумісність комп'ютерів, які використовуються в освіті; б) відсутність методик вивчення даного матеріалу; в) недостатня підготовка вчителів та викладачів; г) недостатня забезпеченість підручниками, посібниками та методичними рекомендаціями; е) недостатня забезпеченість та різноманітність програмних засобів; ж)

відсутність взаємозв'язку між навчальними програмами, існуючими підручниками та комп'ютерними програмними засобами.

З'ясування можливих напрямів модернізації змісту комп'ютерної освіти, підвищення практичної значущості результатів навчання є актуальною проблемою.

Недостатня методична розробленість, соціальне і педагогічне значення проблеми підготовки спеціалістів до використання комп'ютерної техніки, незадовільне розв'язання її на практиці і визначило вибір теми дисертаційного дослідження: *"Формування у студентів умінь застосовувати комп'ютерні редактори в майбутній професійній діяльності"*.

Об'єктом дослідження є процес формування комп'ютерної грамотності студентів.

Предметом дослідження є організація навчання роботи з текстовими, графічними та музичними редакторами.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні змісту і методів формування у студентів умінь застосовувати текстові, графічні та музичні редактори у їхній майбутній професійній діяльності, в розробці комплексу методичних засобів вивчення комп'ютерних редакторів.

В основу дисертаційного дослідження покладена гіпотеза: педагогічно обґрунтована систематичне і цілеспрямоване формування умінь застосовувати текстові, графічні і музичні редактори студентами сприяє підвищенню рівня засвоєння матеріалу, прикладної значущості результатів навчання та забезпечує формування навичок користувача ПК.

Поставлена мета конкретизується в таких дослідницьких завданнях:

Перше завдання дослідження - провести порівняльний аналіз розв'язання проблеми в психолого-педагогічній, методичній літературі та на практиці в нашій та зарубіжних країнах; з'ясувати місце вивчення комп'ютерних редакторів в них.

Друге завдання - здійснити теоретичний аналіз стану комп'ютерної грамотності студентів; провести аналіз існуючих комп'ютерних прикладних програм; обґрунтувати доцільність включення вивчення комп'ютерних редакторів до навчальних програм та необхідність розробки методики їх вивчення.

Третє завдання полягало в розробці комплексу методичних засобів вивчення комп'ютерних редакторів студентами, що включає методику формування умінь застосовувати текстові, графічні та музичні редактори на комп'ютерах типу IBM, лабораторні роботи, педагогічні програмні засоби (ППЗ), практико-орієнтовані завдання.

Четверте завдання - експериментально перевірити ефективність комплексу методичних засобів вивчення комп'ютерних редакторів студентами навчальних закладів.

Методологічна основа дослідження. Дослідження ґрунтується на засадах теорії наукового пізнання, багатофакторності й інтегративності освітніх процесів. Науковий пошук, теоретико-методологічний аналіз обґрунтування процесів і явищ здійснено на основі принципів наукової об'єктивності.

При проведенні дослідження були використані методи: *теоретичні*: 1) аналіз науково-методичної та психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження; 2) аналіз існуючих прикладних програм; 3) теоретичне осмислення досвіду вчителів і викладачів та особистого практичного досвіду; 4) аналіз навчальних програм середніх закладів освіти та вузів 1-4

рівнів акредитації; 5) аналіз змісту інформаційної грамотності студентів багатьох розвинених країн; *емпіричні*: 1) педагогічний експеримент; 2) спостереження та аналіз уроків; 3) бесіди з вчителями, викладачами, студентами, учнями та випускниками; 4) анкетування; 5) тестування; *статистичні*: кількісний та якісний аналіз даних констатуючого та навчаючого експериментів.

Експериментальна перевірка ефективності розробленої методики формування умінь застосовувати редактори у процесі підготовки користувачів ПК разом з апробацією створених комп'ютерних програм і підтвердження сформульованої гіпотези проводилась в три етапи в 1991-1995 роках. Експериментом було охоплено 532 студента.

Пошуковий етап (1991-1992 н.р.) проводився з метою попередньої перевірки теоретичних положень, з'ясувати можливості, зміст, засоби, методи і прийоми вдосконалення комп'ютерної грамотності у процесі підготовки спеціалістів, а також визначити можливості підвищення практичної значимості результатів навчання, посилення міжпредметних зв'язків та забезпечення формування навичок користувача ПК. Проведено: а) аналіз стану комп'ютерної грамотності майбутніх спеціалістів; б) проведено аналіз існуючих прикладних програм; в) проаналізовано зміст інформаційної грамотності молоді ряду розвинених країн, з'ясовано місце редакторів в них; г) зроблено висновок про необхідність включення вивчення текстових, графічних та музичних редакторів до навчальних програм та необхідність розробки методик їх вивчення.

На цьому етапі була сформульована гіпотеза дослідження.

На констатуючому етапі (1992-1993 н.р.) з'ясовувалися шляхи вдосконалення комп'ютерної грамотності у процесі підготовки спеціалістів: створювалася методика формування

умінь застосовувати текстові, графічні та музичні редактори; розроблялась система практико-орієнтованих завдань; уточнювалась методика визначення рівня засвоєння матеріалу. Під час цього експерименту зібрана інформація про ставлення до комп'ютеризації в цілому, бажання ефективно працювати на комп'ютері, оцінки складності роботи на ПК та впливу комп'ютерної технології на вибір майбутньої професії.

На третьому, формуючому етапі (1993-1995 р.р.) використовувався розроблений курс "Комп'ютеризація трудової діяльності" та методика вивчення текстових, графічних і музичних редакторів на основі системи практико-орієнтованих завдань. Експеримент проводився на базі комп'ютерів типу IBM PC: "Пошук-2" (без вінчестерів та з вінчестерами), ЕС-1841.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні та перевірці можливостей і доцільності вивчення текстових, графічних та музичних редакторів на комп'ютерах типу IBM студентами вищих навчальних закладів; формуванні навичок користувача ПК.

Теоретична значимість дослідження полягає в науковому обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці комплексу методичних засобів вивчення комп'ютерних редакторів студентами у процесі навчання.

Практична значимість дослідження полягає у створенні і впровадженні в практику роботи навчальних закладів:

- конкретних методичних рекомендацій викладачам щодо використання текстових редакторів Лексикон та WD, графічного редактора IMAGE_72, музичного редактора MELODY в навчальному процесі;
- створенні ППЗ: PLAYER - музичний дем. ролик, DEMO - демонстрація в слайдовому режимі малюнків, ANIMA -

анімаційні фрагменти.

Вірогідність та обґрунтованість отриманих результатів забезпечується методологією вихідних позицій дослідження, опорою на фундаментальні роботи педагогів, психологів, вчених-методистів та досвід використання засобів НІТ в освіті інших країн, відповідністю застосовуваних методів дослідження його меті і завданням, кількісною і якісною обробкою результатів експерименту.

Апробація і впровадження результатів дослідження. Експериментальна перевірка створеного комплексу методичних засобів вивчення редакторів студентами здійснювалась протягом 1991-1995 років і охопила три етапи в СШ №12 м.Івано-Франківська, Івано-Франківському сільськогосподарському технікумі, курсах з підготовки спеціалістів для роботи на ПК та секретарів-референтів, Прикарпатському університеті ім.В.Стефаника і впроваджена в навчальний процес цих закладів та ряду шкіл Івано-Франківської області.

Основні положення і результати дослідження доповідались на конференціях, семінарах, виставках, конкурсах:

- республіканський науково-методичний семінар з питань застосування засобів НІТ в навчальному процесі (Київ, КДП ім.М.П.Драгоманова, 1992 р.);
- міжвузівські науково-практичні конференції (Івано-Франківськ, Прикарпатський університет, 1991-1995 рр.);
- звітна конференція НДІ педагогіки України (Київ, 1992р.);
- виставки досвіду вищих навчальних закладів щодо підготовки молодших спеціалістів Міністерства сільськогосподарства та продовольства України (Київ, 1993 - 1995 рр.);

конкурс Західного наукового центру НАН України (Львів, 1995 р.).

Основні результати опубліковані в 10 роботах.

На захист виносяться:

1. Висновок про те, що формування умінь вільно користуватись текстовими, графічними та музичними редакторами на комп'ютерах типу IBM має стати необхідним компонентом процесу підготовки спеціалістів, оскільки дає можливість значно поглибити теоретичну базу і посилює практичну спрямованість результатів навчання за рахунок доступності комп'ютерних засобів для широкого кола користувачів, розвитку образного, творчого мислення, посилення міжпредметних зв'язків, формування навичок користувача ПК.

2. Комплекс методичних засобів вивчення комп'ютерних редакторів студентами, що включає методикку формування умінь застосовувати текстові, графічні та музичні редактори на комп'ютерах типу IBM, лабораторні роботи, ППЗ, практико-орієнтовані завдання.

СТРУКТУРА І ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

Дисертація складається із вступу, двох розділів, висновків, малюнків, списку основної використаної літератури і додатків.

У вступі сформульовано проблему дослідження, обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт і предмет, мету, гіпотезу і завдання дослідження, положення, що виносяться на захист, викладено наукову новизну, теоретичну і практичну значимість, отримані в ході дослідження результати, їх вірогідність.

У першому розділі "Стан і перспективи використання нової інформаційної технології в освіті" проаналізовано стан

використанні комп'ютерної технології в освіті, виділені проблеми використання комп'ютерів у навчальному процесі, викладено результати вивчення зарубіжного досвіду використання комп'ютерів та комп'ютерної технології в освіті, на основі аналізу психолого-педагогічної літератури та практичної роботи розглянуті шляхи модернізації освіти на основі використання засобів інформаційної технології.

Інформатизація - головний напрям сучасної НТР. Освіта є однією із головних ланок, яка забезпечує розгортання цього процесу в перспективі. Суспільство, яке не зуміє стати на шлях інформатизації, ризикує безнадійно відстати від розвинутих країн, впасти в інформаційну залежність. Від успіху розгортання програми інформатизації освіти в найближче десятиліття залежить майбутнє нашої країни в наступному тисячолітті.

Кожен випускник школи та вузу повинен вміти працювати з операційною системою (MS DOS), сервісною оболонкою (Norton Commander), текстовими, графічними та музичними редакторами, електронними таблицями, системою управління базами даних та вміти використовувати інше програмне забезпечення.

Реалізація програми комп'ютерного навчання виявила чимало проблем матеріально-технічного, методичного й організаційного забезпечення. Ці проблеми доцільно розв'язувати з урахуванням зарубіжного досвіду. Процес інформатизації освіти не можна скопіювати з будь-якої окремо взятої країни, необхідно враховувати фактори, які є спільними для всіх розвинутих країн. Не зважаючи на очевидну популярність ПЕОМ в системах освіти різних країн світу, нерозв'язаних проблем, пов'язаних з використанням комп'ютерної техніки в навчальному процесі, ще досить багато.

Можна зробити такі висновки про основні шляхи модернізації освіти на основі використання засобів інформаційної технології:

- освітати навчальні заклади технікою, сумісною з комп'ютерами типу IBM;

- матеріальною базою використання засобів ІТ в освіті повинні стати потужні (бажано не менш ніж 32-розрядні) комп'ютери, обладнані сучасною периферією та графічною операційною системою типу OS Macintosh або Windows;

- кількість технічних засобів повинна бути достатньою для її систематичного (а не епізодичного, як зараз) використання на уроках і в позаурочний час;

- вивчення повинно спиратись на спеціально розроблені педагогічні програми;

- ППЗ повинні розроблятися колективами, до яких входять як програмісти-професіонали, так і спеціалісти з відповідної предметної галузі, методисти, психологи, дизайнери;

- ППЗ повинні проходити технічну і навчальні експертизи та бути добре документованими;

- перенести курс "Основи інформатики та обчислювальної техніки" в середні класи;

- покращити роботу з підготовки та перепідготовки викладачів;

- навчальна програма з інформатики повинна надавати результатам навчання практичної значущості;

- курс інформатики повинен забезпечити набуття практичних навичок роботи з прикладним програмним забезпеченням, яке обов'язково включає засоби опрацювання текстової та графічної інформації;

- зусилля педагогів і науковців має спрямовуватись на розробку і вдосконалення навчальних посібників, підручників, методичних рекомендацій.

У другому розділі "Використання прикладних програм у процесі підготовки користувачів персональних комп'ютерів" розглядаються загальні принципи оволодіння основами комп'ютерної грамотності; описано розроблені в ході дослідження ППЗ та дано методичні рекомендації щодо їх використання; викладено методяку формування умінь у студентів застосовувати текстові, графічні і музичні редактори у майбутній професійній діяльності; наведені професійно спрямовані завдання, лабораторні роботи; описано зміст і результати педагогічного експерименту.

З метою подальшого вдосконалення змісту освіти, відповідно до вимог сучасної методик та методології навчання, ми пропонуємо експериментальний варіант навчальної програми з курсу "Комп'ютеризація трудової діяльності" для навчальних закладів, який вимагає наявності комп'ютерів типу IBM або сумісних з ними.

Вивчення курсу слід розпочати з розділу "Обчислювальна система", в якому розглядаються теми "Операційна система" та "Програма Norton Commander". Можна зробити висновок, що ці теми є основними, при вивченні яких одержуються фундаментальні знання, вміння та навички роботи на комп'ютерах типу IBM і сумісних з ними, без яких неможливо працювати на комп'ютері. На допомогу викладачам нами підготовлені методичні рекомендації (5), в яких розглядається операційна і файлова системи персональних EOM - MS DOS, робота з Norton Commander та робота з вбудованим в нього текстовим редактором, а також деякі прикладні програми.

Комплекс підібраних виправ дає можливість студентам засвоїти вивчений матеріал, а після виконання підсумкового завдання можна оцінити їх роботу.

Слід зауважити, що публікацій, в яких би висвітлювався матеріал про вивчення текстових, графічних і музичних редакторів в навчальному процесі, дуже мало. В зв'язку з цим нами розроблена методика вивчення редакторів, яка була апробована на заняттях в Івано-Франківському сільськогосподарському технікумі, в Прикарпатському університеті на фізико-математичному та художньо-графічному факультетах, в СШ №12 м.Івано-Франківська, на курсах з підготовки спеціалістів для роботи на ПК та секретарів-референтів; розроблені методичні рекомендації на допомогу викладачам (6,7) та розповсюджені в усіх навчальних закладах Івано-Франківської області.

Проведене дослідження показало необхідність використання при вивченні редакторів лабораторних робіт та комп'ютерних програм. Цей недолік було ліквідовано, зокрема, були підготовлені лабораторні роботи, які містили певні завдання та рекомендації щодо їх виконання. Це сприяло засвоєнню матеріалу та набуттю навичок роботи з редакторами. Було розроблено 3 лабораторні роботи з текстових редакторів Лексикон та WD, 1 лабораторну роботу - музичного редактора MELODY; 3 лабораторні роботи - графічного редактора IMAGE_72.

В ході експерименту виявлено, що при вивченні текстового редактора доцільно продемонструвати приклади оформлених документів з використанням різних шрифтів, виділень, підкреслень, побудованих таблиць тощо;

- при вивченні музичного редактора на першому практичному занятті доцільно показати музичні можливості комп'ютера. В зв'язку з цим була розроблена демонстраційна програма PLAYER, яка дає можливість прослуховувати одну із запропонованих мелодій і одночасно прочитати інформацію про неї. Мелодії до програми підбирались таким чином, щоб охопити більшість жанрів музики та різні можливості комп'ютера;

- вивчення графічного редактора також доцільно розпочати з демонстрацій графічних можливостей комп'ютера, для цього була розроблена комп'ютерна програма - DEMO, що демонструє в слайдовому режимі малюнки, а також підібрані програми з анімаційними фрагментами, об'єднані каталогом ANIMA.

Матеріали дослідження дозволяли виділити типові помилки, яких припускаються студенти при виконанні завдань.

В ході дослідження визначався рівень засвоєння матеріалу. Для цього ми використовували систему практико-орієнтованих завдань та їх аналіз, а також враховували не тільки правильність виконання, але й вміння використовувати довідкову літературу, комп'ютерну допомогу та допомогу викладача. Завдання підбирались з практичною орієнтацією, вони допускали декілька варіантів розв'язку, що дозволяло проявляти індивідуальність.

Було виділено 3 рівні засвоєння матеріалу. Для визначення рівнів засвоєння матеріалу застосовувались критерії їх сформованості, розроблені В.Н.Осинською. До першого (найнижчого) рівня були віднесені ті студенти, які погано засвоїли матеріал, не можуть пояснити роботу редактора і використовують його тільки під керівництвом викладача. До другого рівня - ті, які розуміють роботу редактора, але використовують його не повністю або не завжди свідомо. Третій

рівень - студенти розуміють і знають всі можливості редактора і вміють самостійно застосовувати його на практиці.

Експериментальне навчання студентів в 1993-1994 н.р. здійснювалось з використанням створеної методики формування умінь застосовувати редактори на основі практико-орієнтованих завдань. Рівень засвоєння матеріалу студентами (в %) представлено у вигляді діаграм по кожному редактору на рис.1.

В експериментальному навчанні студентів в 1994-1995 н.р. крім створеної методики формування умінь застосовувати редактори на основі практико-орієнтованих завдань використовувались розроблені лабораторні роботи та створені демонстраційні комп'ютерні програми. Рівень засвоєння матеріалу студентами (в %) представлено на рис.2.

Необхідно зазначити, що використання розроблених лабораторних робіт та створених демонстраційних комп'ютерних програм, поряд із методикою формування умінь застосовувати редактори на основі практико-орієнтованих завдань, що утворили комплекс методичних засобів вивчення редакторів, підвищило рівень засвоєння матеріалу студентами. Динаміка зміни рівнів засвоєння матеріалу студентами представлена на рис.3.

Розглядаючи динаміку зміни рівнів засвоєння матеріалу студентами можна відмітити, що у 12,6% студентів здійснився перехід на більш високий рівень. Разом з тим, не вдалося досягти того, щоб всі студенти виконали вимоги II-го і III-го рівнів. Але радує той факт, що кількість студентів із I-им рівнем засвоєння матеріалу помітно зменшилась.

Для одержання об'єктивної картини, яка відображає вплив методики формування умінь застосовувати редактори на

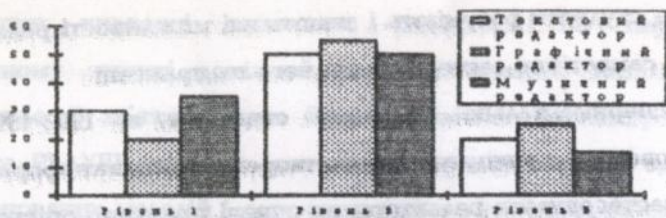

Рис. 1. Рівень засвоєння матеріалу студентами (I зріз).

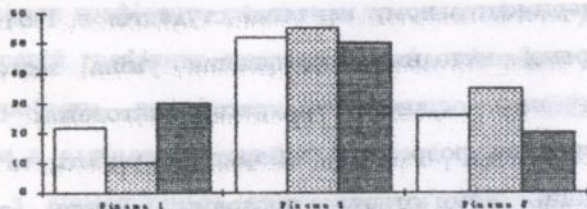

Рис. 2. Рівень засвоєння матеріалу студентами (II зріз).

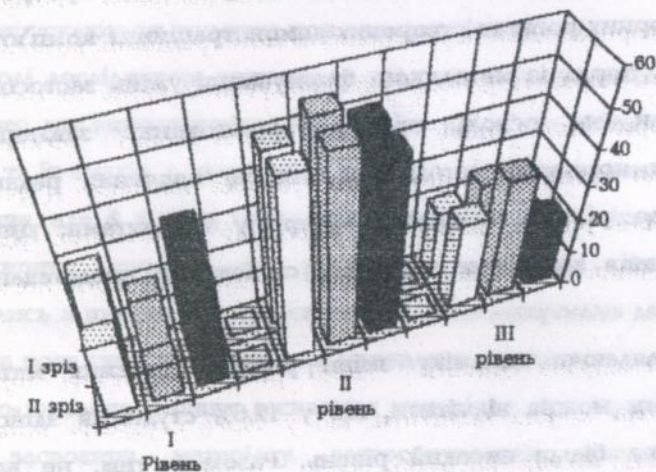

Рис. 3. Динаміка зміни рівнів засвоєння матеріалу студентами.

результати навчання, тобто на рівень засвоєння матеріалу, використовувався статистичний критерій χ^2 .

В результаті було одержано експериментальне статистичне значення $T_0 = 194,428$ для рівня значимості $\alpha = 0,05$, критичне значення статистики $T_x = 25,00$ ($T_0 > T_x$). Рівень достовірності складає 95%. Різниця між рівнями засвоєння матеріалу студентами істотна, і більш ніж на 95% зумовлена використанням комплексу методичних засобів вивчення редакторів.

Створені методика формування умінь застосовувати текстові, графічні і музичні редактори та комп'ютерні програми демонструвались, обговорювались та оцінювались спеціалістами з інформатики, педагогами, психологами, і одержали позитивні оцінки на кафедрі інформатики Прикарпатського університету, методичному кабінеті інформатики при обласному інституті післядипломної освіти педагогічних працівників (м.Івано-Франківськ), виставках досвіду вищих навчальних закладів Міністерства сільського господарства (м.Київ), конкурсі Західного наукового центру НАН України (м.Львів).

Проведений експеримент підтверджує гіпотезу дослідження, що педагогічно обгрунтоване систематичне і цілеспрямоване формування у студентів умінь застосовувати текстові, графічні і музичні редактори сприяє підвищенню рівня засвоєння матеріалу, прикладної значущості результатів навчання та забезпечує формування навичок користувача ПК.

Одержані результати дослідження засвідчують позитивний вплив комплексу методичних засобів вивчення редакторів на рівень засвоєння матеріалу студентами. В ході експериментальної роботи було встановлено, що використання курсу "Комп'ютеризація трудової діяльності" сприяло: розвитку зацікавленості до комп'ютерної техніки; формуванню навиків спільної роботи у студентів, що привело до підвищення

результативності їхньої роботи; у студентів з'явилася відповідальність і вимогливість один до одного.

У висновках висвітлено результати дослідження та визначено перспективи подальшої розробки проблеми.

На основі результатів проведеного дослідження можна зробити висновки, що використання текстових, графічних і музичних редакторів у навчальному процесі є необхідним компонентом, оскільки дозволяє значно поглибити теоретичну базу і посиляти практичну спрямованість результатів навчання, сприяє розвитку образного, творчого мислення, посиленню міжпредметних зв'язків, формуванню навичок користувача ЕОМ, формуванню навиків спільної роботи у студентів, що сприяло підвищенню результативності їхньої роботи; у студентів з'явилася відповідальність і вимогливість один до одного.

Визначимо, що проведене дисертаційне дослідження поставило проблему подальшої детальнішої розробки та збільшення обсягу, тематики і методики курсу "Комп'ютеризація трудової діяльності" та розробки навчального посібника для вищих навчальних закладів.

Основні положення дисертаційного дослідження опубліковані в таких роботах:

1. Дудка В.В. Способи організації профорієнтації в школах зарубіжних країн // Сучасні тенденції розвитку педагогічної літератури в зарубіжних країнах.-К.:НДІ педагогіки України, 1991.-С.56-57.

2. Дудка В.В. Формування у підлітків готовності до творчої технічної діяльності з використанням ЕОТ // Використання сучасної інформаційної технології в навчальному процесі: Матеріали міжвуз. науково-практич. конф.-К.:КДІП, 1992.-С.221-224.

3. Дудка О.М. Дудка В.В. Використання комп'ютера в навчально-виховному процесі школи // Використання сучасної інформаційної технології в навчальному процесі: Матеріали міжвуз. науково-практичної конф.-К.:КДП,1992.-С.227-231.

4. Дудка В.В. Дудка О.М. Інформаційні технології у зарубіжній школі // Нові технології навчання і виховання у зарубіжній школі.-К.:НДІ педагогіки України, 1992.-С.48-49.

5. Дудка О.М., Василюшин В.В., Дудка В.В. Використання операційної системи MS DOS та програми Norton Commander у навчальному процесі: Методичні рекомендації. -У 4-х ч. -Ч.1. -Івано-Франківськ: Прикарпатський університет, 1993.- 21 с.

6. Дудка В.В., Дудка О.М. Робота з текстовим редактором: Методичні рекомендації. -У 4-х ч. -Ч.2.- Івано-Франківськ: Сільськогосподарський технікум, 1994.- 31 с.

7. Дудка В.В., Косиш І.М., Сорока В.М. Методика викладання музичного редактора в навчальних закладах: Методичні рекомендації.-У 4-х ч. -Ч.3.- Івано-Франківськ, 1995.- 32 с.

8. Дудка В.В. Використання комп'ютерної технології у навчальному процесі: Свідоцтво // Виставка досвіду роботи вищих навчальних закладів по підготовці молодших спеціалістів Міністерства сільського господарства України. -К.,1993.

9. Дудка В.В. Використання персональних комп'ютерів типу IBM PC у майбутній професійній діяльності: Свідоцтво // Виставка досвіду роботи вищих навчальних закладів по підготовці молодших спеціалістів Міністерства сільського господарства України. -К., 1994.

10. Дудка В.В. Використання комп'ютерних редакторів у навчальному процесі: Свідоцтво // Виставка досвіду роботи вищих навчальних закладів по підготовці молодших спеціалістів Міністерства сільського господарства України. -К., 1995.

Дудка В.В. Формирование умений у студентов применять компьютерные редакторы в будущей профессиональной деятельности.

Диссертация в виде рукописи на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 - профессиональная педагогика, Институт педагогики и психологии профессионального образования АПН Украины, Киев, 1996.

Защищаются научное обоснование необходимости и возможности изучения текстовых, графических и музыкальных редакторов на компьютерах типа IBM в процессе подготовки пользователей персональных компьютеров; комплекс методических средств изучения компьютерных редакторов студентами.

Dudka V.V. The formation of students' skills to use the computer editors in the future professional activity.

The thesis in the form of the manuscript for a scholar degree of candidate pedagogical science by speciality 13.00.04 - professional pedagogics; Institute of Pedagogics and Psychology of professional education Academy of Pedagogical Sciences, Ukraine, Kyiv, 1995.

The scientific ground of the necessity and possibility of the study of textual, graphical and musical editors on the computers like IBM during the preparation of the users of personal computers; complex of the methodical means of the study of the computer editors by the students are defended.

Ключові слова: користувач персонального комп'ютера; комп'ютер типу IBM, текстові, графічні і музичні редактори, комплекс методичних засобів, формування умінь.

Замовлення 129.58
Тираж 100 екз.
ПФ "ЕКОР" 07.10.96

444411

AB 35.822